

Urząd Miasta Bydgoszczy

**Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi
dla Miasta Bydgoszczy
za 2021 rok**

Bydgoszcz, kwiecień 2022 r.

Spis treści:

1. Podstawa prawna i cel sporządzenia analizy	3
2. Stan prawny	4
2.1. Prawo powszechne	4
2.2. Prawo lokalne	4
3. Liczba mieszkańców	7
4. Zasady funkcjonowania miejskiego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi	11
4.1. Biuro Zarządzania Gospodarką Odpadami Komunalnymi	11
4.2. Współpraca ze Strażą Miejską	14
4.3. Systemy informatyczne i wyposażenie techniczne	15
4.4. Podstawowe założenia systemu gospodarowania odpadami komunalnymi	16
4.5. Zmiany wdrożone w 2021 r.	24
5. Gospodarowanie odpadami komunalnymi	25
5.1. Ilość zebranych i odebranych odpadów komunalnych	26
5.2. Ilość odpadów komunalnych zebranych w Punktach Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK)	27
5.3. Poziomy recyklingu, odzysku i ograniczenia składowania odpadów komunalnych	27
6. Koszty miejskiego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi	28
7. Potrzeby inwestycyjne związane z gospodarowaniem odpadami komunalnymi	30
8. Działania informacyjno-edukacyjne	34

1. Podstawa prawna i cel sporządzenia analizy

Podstawę prawną niniejszej analizy stanowi art. 3 ust. 2 pkt 10 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2021 poz. 888 tj.), zgodnie z którym gminy zapewniają czystość i porządek na swoim terenie i tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania, a w szczególności dokonują corocznej analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi, w celu weryfikacji możliwości technicznych i organizacyjnych gminy w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi.

Przepis ten doprecyzowuje art. 9tb przedmiotowej ustawy. Zgodnie z nim, na podstawie sprawozdań złożonych przez podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, podmioty prowadzące punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych oraz rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi oraz innych dostępnych danych wpływających na koszty systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, wójt, burmistrz lub prezydent miasta sporządza analizę stanu gospodarki odpadami komunalnymi obejmującą w szczególności:

- 1) możliwości przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych, bioodpadów stanowiących odpady komunalne oraz przeznaczonych do składowania pozostałości z sortowania odpadów komunalnych i pozostałości z procesu mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych;
- 2) potrzeby inwestycyjne związane z gospodarowaniem odpadami komunalnymi;
- 3) koszty poniesione w związku z odbieraniem, odzyskiem, recyklingiem i unieszkodliwianiem odpadów komunalnych w podziale na wpływy, wydatki i nadwyżki z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi;
- 4) liczbę mieszkańców;
- 5) liczbę właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli umowy, o której mowa w art. 6 ust. 1, w imieniu których gmina powinna podjąć działania, o których mowa w art. 6 ust. 6 – 12;
- 6) ilość odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie gminy;
- 7) ilość niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych, bioodpadów stanowiących odpady komunalne, odbieranych z terenu gminy oraz przeznaczonych do składowania pozostałości z sortowania odpadów komunalnych i pozostałości z procesu mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych;
- 8) uzyskane poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych;
- 9) masę odpadów komunalnych wytworzonych na terenie gminy przekazanych do termicznego przekształcania oraz stosunek masy odpadów komunalnych przekazanych do termicznego przekształcania do masy odpadów komunalnych wytworzonych na terenie gminy;

Sporządzona analiza podlega publicznemu udostępnieniu na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej urzędu gminy i publikowana jest pod adresem:

<https://bip.um.bydgoszcz.pl/arttykul/229/100/biuro-zarzadzania-gospodarka-odpadami-komunalnymi>

2. Stan sprawny

2.1. Prawo powszechne

Podstawę prawną funkcjonowania gminnych systemów gospodarowania odpadami komunalnymi stanowi ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

W 2021 r. weszła w życie następująca zmiana ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach i innych ustaw związanych z systemem gospodarowania odpadami komunalnymi:

1. dnia 23 września 2021r. – Ustawa z dnia 11 sierpnia o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, ustawy - Prawo ochrony środowiska oraz ustawy o odpadach (Dz.U.2021.1648)
2. dnia 12 maja 2021r. - Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 15 kwietnia 2021 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U.2021.888 tj.)

Ponadto w 2021r. rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 3 sierpnia 2021 r. ws. sposobu obliczania poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych, za rok 2021 i kolejne lata wprowadzono nowy wzór obliczania ww. poziomów.

2.2. Prawo lokalne

Uchwały Rady Miasta Bydgoszczy regulujące zasady funkcjonowania miejskiego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w 2021r.:

1. Uchwała nr XXII/414/12 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29 lutego 2012 r. w sprawie podziału Miasta Bydgoszczy na sektory w celu zorganizowania odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2012 r. poz. 669).
2. Uchwała nr XXX/600/12 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 27 czerwca 2012 r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi (Dz. Urz. Woj. Kuj.- Pom. z 2012 r. poz. 1516).
3. Uchwała Nr XI/140/15 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29 kwietnia 2015 r. w sprawie uchwalenia regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta Bydgoszczy (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2015 r. poz. 1625).
4. Uchwała Nr XXI/345/15 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie ustalenia stawek opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2015 r. poz. 4258).
5. Uchwała Nr XXI/347/15 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie określenia warunków i trybu składania deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi za pomocą środków komunikacji elektronicznej (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2015 r. poz. 4160).

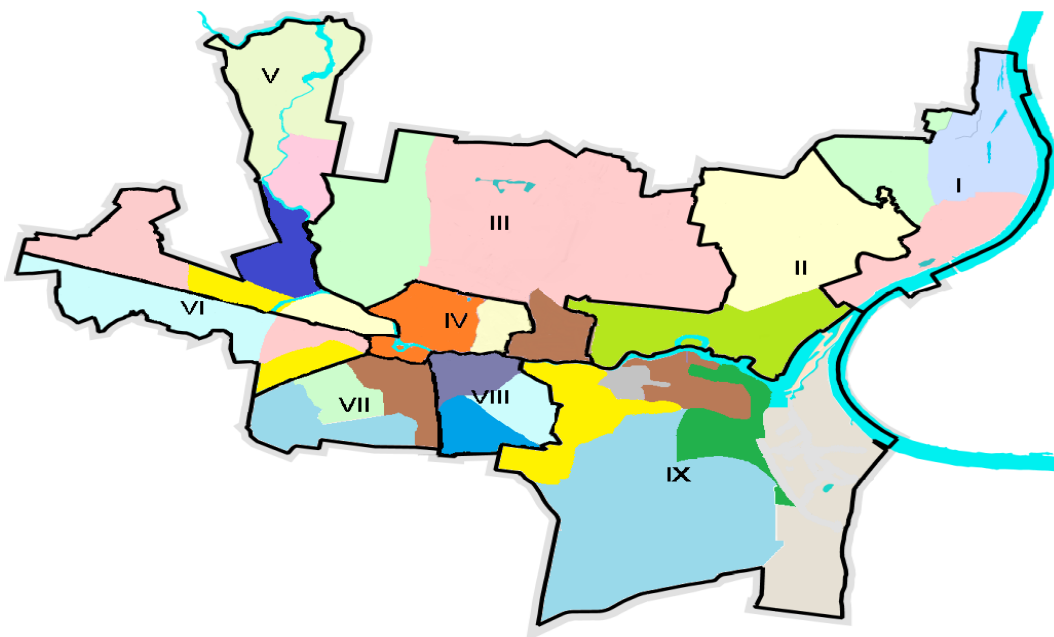
6. Uchwała Nr XXI/348/15 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie określenia terminu, częstotliwości i trybu uiszczenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2015 r. poz. 4161).
7. Uchwała Nr XLVI/947/17 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 21 czerwca 2017 r. zmieniająca uchwałę w sprawie ustalenia stawek opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2017 r. poz. 2700)
8. Uchwała nr XI/194/19 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 24 kwietnia 2019 r. zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta Bydgoszczy (Dz. Urz. Woj. Kujawsko-Pomorskiego 2019r.poz.2669)
9. Uchwała nr XI/195/19 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 24 kwietnia 2019 r. w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów w zamian za uiszczoną przez właścicieli nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi (Dz. Urz. Woj. Kujawsko-Pomorskiego 2019r. poz. 2670)
10. Uchwała nr XIV/289/19 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 4 września 2019 r. w sprawie określenia wzorów deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2019 r. poz. 4817).
11. Uchwała nr XV/322/19 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25 września 2019 r. zmieniająca uchwałę zmieniającą uchwałę w sprawie uchwalenia regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta Bydgoszczy (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2019 r. poz. 5169).
12. Uchwała nr XV/323/19 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25 września 2019 r. zmieniająca uchwałę w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów w zamian za uiszczoną przez właścicieli nieruchomości (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2019r. poz. 5170)
13. UCHWAŁA NR XVIII/419/19 RADY MIASTA BYDGOSZCZY z dnia 27 listopada 2019 r. zmieniająca uchwałę w sprawie ustalenia stawek opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Weszła w życie z dniem 1 stycznia 2020r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2019r. poz. 6683)
14. UCHWAŁA NR XVIII/420/19 RADY MIASTA BYDGOSZCZY z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie zwolnienia w części z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właścicieli nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi kompostujących bioodpady stanowiące odpady komunalne w kompostowniku przydomowym. Weszła w życie z dniem 1 stycznia 2020r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2019r. poz. 6672)

15. UCHWAŁA NR XVIII/421/19 RADY MIASTA BYDGOSZCZY z dnia 27 listopada 2019 r. zmieniająca uchwałę w sprawie określenia wzorów deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Weszła w życie z dniem 1 stycznia 2020r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2019r. poz. 6673)
16. UCHWAŁA NR XVIII/422/19 RADY MIASTA BYDGOSZCZY z dnia 27 listopada 2019 r. zmieniająca uchwałę w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów w zamian za uiszczoną przez właścicieli nieruchomości opłatą za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Weszła w życie z dniem 1 stycznia 2020r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2019r. poz. 6674)
17. UCHWAŁA Nr XXV/637/20 RADY MIASTA BYDGOSZCZY z dnia 24 czerwca 2020 r. zmieniająca uchwałę w sprawie ustalenia stawek opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Weszła w życie z dniem 1 sierpnia 2020r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2020r. poz. 3399)
18. UCHWAŁA Nr XXVII/650/20 RADY MIASTA BYDGOSZCZY z dnia 26 sierpnia 2020 r. zmieniająca uchwałę w sprawie określenia wzorów deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Weszła w życie z dniem 18 września 2020r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2020r. poz. 4266)
19. UCHWAŁA Nr XXXI/723/20 RADY MIASTA BYDGOSZCZY z dnia 25 listopada 2020 r. zmieniająca uchwałę w sprawie ustalenia stawek opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Weszła w życie z dniem 1 stycznia 2021r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2020r. poz. 5949)
20. UCHWAŁA Nr XXXI/724/20 RADY MIASTA BYDGOSZCZY z dnia 25 listopada 2020 r. zmieniająca uchwałę w sprawie określenia wzorów deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi . Weszła w życie z dniem 1 stycznia 2021r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2020r. poz. 5950)
21. UCHWAŁA Nr XXXI/725/20 RADY MIASTA BYDGOSZCZY z dnia 25 listopada 2020 r. zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta Bydgoszczy. Weszła w życie z dniem 1 stycznia 2021r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2020r. poz. 5979)
22. UCHWAŁA Nr XXXII/754/20 RADY MIASTA BYDGOSZCZY z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne. Weszła w życie z dniem 1 stycznia 2021r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2020r. poz. 6562)
23. UCHWAŁA Nr XXXIV/773/21 RADY MIASTA BYDGOSZCZY z dnia 27 stycznia 2021 r. zmieniająca uchwałę w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów w zamian za uiszczoną przez właścicieli nieruchomości opłatą za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Weszła w życie z dniem 16 lutego 2021 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2021r. poz. 529)

24. UCHWAŁA NR XXXIV/775/21 RADY MIASTA BYDGOSZCZY z dnia 27 stycznia 2021 r. w sprawie powierzenia zadań własnych Miasta Bydgoszczy w zakresie gospodarki odpadami dotyczących wyposażania nieruchomości w pojemniki przeznaczone do zbierania odpadów komunalnych na terenie Miasta Bydgoszczy Międzygminnemu Komplexowi Unieszkodliwiania Odpadów ProNatura Sp. z o.o. Weszła w życie z dniem 27 stycznia 2021 r.
25. UCHWAŁA NR XL/880/21 RADY MIASTA BYDGOSZCZY z dnia 26 maja 2021 r. zmieniająca uchwałę w sprawie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne. Weszła w życie 23 czerwca 2021 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2021r. poz. 2936)
26. UCHWAŁA NR XLVI/981/21 RADY MIASTA BYDGOSZCZY z dnia 24 listopada 2021 r. zmieniająca uchwałę w sprawie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne. Weszła w życie 18 grudnia 2021 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2021r. poz. 6114)

3. Liczba mieszkańców i struktura miasta

Dla potrzeb organizacji systemu gospodarki odpadami komunalnymi podzielono obszar administracyjny Bydgoszczy na 9 sektorów. Podział ten przyjęty został w Uchwale Nr XXII/414/12 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29 lutego 2012 r. w sprawie podziału obszaru Miasta Bydgoszczy na sektory w celu zorganizowania odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Podział sektorów nie zmienił się w roku 2021. Wyznaczone sektory są bardzo zbliżone pod względem liczby mieszkańców, natomiast dość istotnie różnią się między sobą pod względem powierzchni.

Źródło: Uchwała Nr XXII/414/12 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29 lutego 2012 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2012 r. poz. 669)

3.1 Podstawowa charakterystyka sektorów :

- **Podział poszczególnych sektorów wg osiedli**

sektor	obszar (osiedla)
I	STARY FORDON, TATRZAŃSKIE, TERENÓW NADWIŚLAŃSKICH
II	BYDGOSZCZ WSCHÓD-SIERNIECZEK-BRDYUJŚCIE, NOWY FORDON
III	BARTODZIEJE, JACHCICE, LEŚNE
IV	BIELAWY, BOCIANOWO-ŚRÓDMIEŚCIE-STARE MIASTO
V	CZYŻKÓWKO, FLISY, OKOLE, OSOWA GÓRA, PIASKI, SMUKAŁA-OPŁAWIEC-JANOWO
VI	BŁONIE, MIEDZYŃ-PRĄDY, WILCZAK-JARY
VII	GÓRZYSKOWO, SZWEDEROWO
VIII	GLINKI-RUPIENICA, WYŻYNY, WZGÓRZE WOLNOŚCI
IX	KAPUŚCISKA, ZIMNE WODY- CZERSKO POLSKIE, ŁĘGNOWO, ŁĘGNOWO-WIEŚ

Źródło: Opracowanie własne

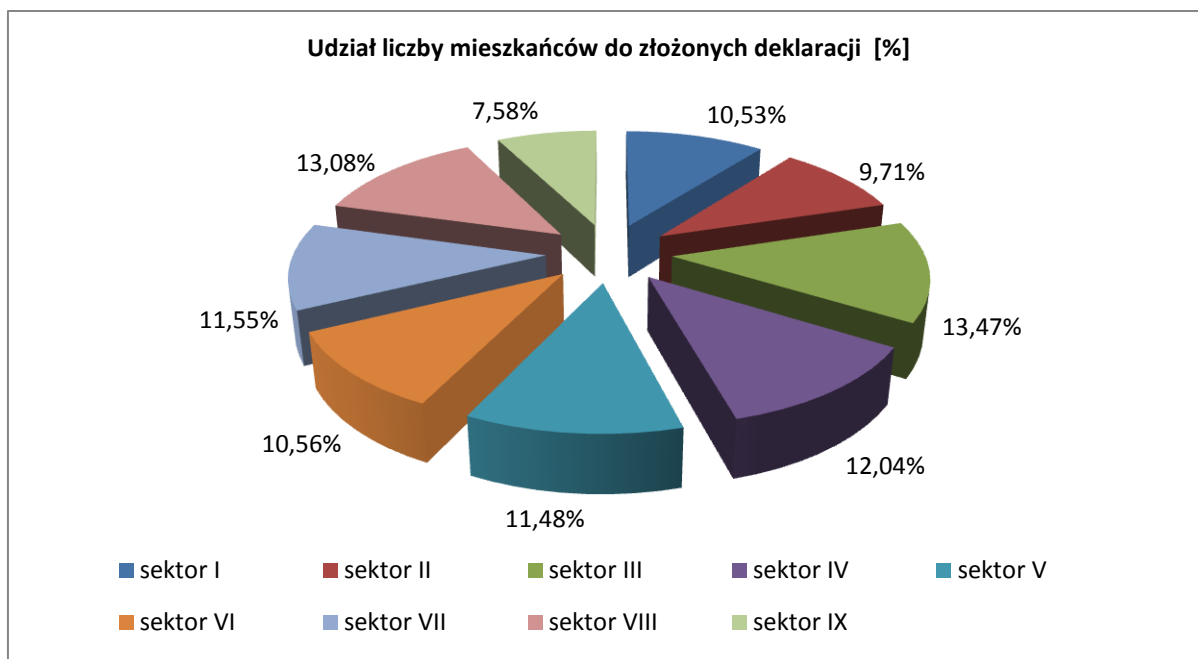
- **Profil sektorów**

sektor	powierzchnia [km ²]	udział w całkowitej powierzchni miasta [%]	Liczba mieszkańców wg złożonych deklaracji [szt.]	Udział liczby mieszkańców w sektorze do złożonych deklaracji ogółem [%]
I	15,66	10,88	31 737	10,53
II	21,48	14,93	29 253	9,71
III	36,43	25,31	40 587	13,47
IV	5,42	3,77	36 273	12,04
V	21,62	15,02	34 590	11,48
VI	9,22	6,41	31 806	10,56
VII	4,86	3,38	34 807	11,55
VIII	6,41	4,45	39 395	13,08
IX	22,81	15,85	22 835	7,58
Razem	143,91	100	301 283	100

Źródło: Opracowanie własne

Na podstawie deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi złożonych przez właścicieli nieruchomości, według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r., liczba mieszkańców Bydgoszczy wynosiła 301 283 osób.

- **Udział liczby mieszkańców w danym sektorze do złożonych deklaracji ogółem**

Źródło: Opracowanie własne

3.2 Miasto Bydgoszcz od 2013r. obejmuje gminnym systemem gospodarki odpadami komunalnymi nieruchomości , na których nie zamieszkują mieszkańcy a powstają odpady komunalne.

Na podstawie uchwały Nr XXIX/534/12 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 30 maja 2012 r. miejskim systemem gospodarowania odpadami komunalnymi objęto również nieruchomości niezamieszkałe.

W dniu 16 grudnia 2020 r. uchwałą Rady Miasta Bydgoszczy o Nr XXXII/754/20 wraz z późniejszymi zmianami , postanowiono, iż Miasto Bydgoszcz będzie odbierało odpady komunalne od właścicieli nieruchomości niezamieszkałych do dnia 30 czerwca 2021 r. Po upływie ww. terminów objęte miejskim systemem gospodarowania odpadami komunalnymi pozostaną nieruchomości mieszane, tj. takie, które w części stanowią nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy, a w części nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne oraz nieruchomości, na których znajdują się domki letniskowe i inne nieruchomości wykorzystywane na cele rekreacyjno-wypoczynkowe i rodzinne ogrody działkowe. Uchwała weszła w życie z dniem 1 stycznia 2021 r.

Kolejną Uchwałą Rady Miasta Bydgoszczy o Nr XL/880/21 z dnia 26 maja 2021 r. , przedłużono termin odbierania odpadów komunalnych przez Miasto Bydgoszcz od właścicieli nieruchomości niezamieszkałych do dnia 31 grudnia 2021 r.

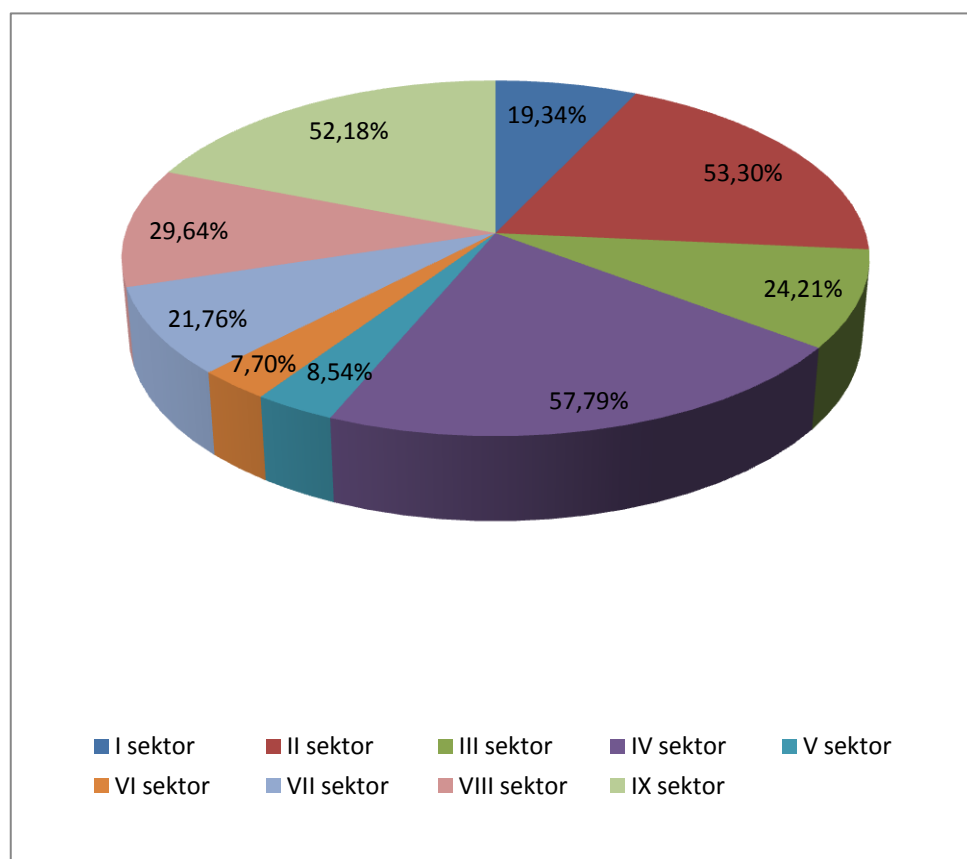
Natomiast uchwałą nr XLVI/981/21 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 24 listopada 2021 r. zmieniająca uchwałę w sprawie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne, która weszła w życie 18 grudnia 2021 r. wykreślono zapis o terminie odbierania odpadów komunalnych z nieruchomości niezamieszkałych. Skutkuje to tym, iż podobnie jak na mocy uchwały z 2012r. ww. nieruchomości pozostają bezterminowo w gminnym systemie gospodarki odpadami.

Struktura nieruchomości na podstawie ilości zatwierdzonych deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi na dzień 31 grudnia 2021r., kształtuje się w następujący sposób:

sektor	rodzaj nieruchomości	
	niezamieszkała [szt]	zamieszkała [szt]
I	323	1 670
II	679	1 274
III	576	2 379
IV	1276	2 208
V	550	6 441
VI	407	5 285
VII	407	1 870
VIII	484	1 633
IX	490	939
Razem	5 192	23 699

Źródło: Opracowanie własne

- **% udział nieruchomości niezamieszkałych do zamieszkałych w poszczególnych sektorach miasta Bydgoszcz**

Źródło: Opracowanie własne

4. Zasady funkcjonowania miejskiego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi

4.1. Biuro Zarządzania Gospodarką Odpadami Komunalnymi

Miejski system gospodarowania odpadami komunalnymi administrowany jest przez Biuro Zarządzania Gospodarką Odpadami Komunalnymi Urzędu Miasta Bydgoszczy, zwane dalej Biurem – na podstawie zarządzeń Prezydenta Miasta Bydgoszczy Nr 119/2015 z dnia 2 marca 2015 r. wraz z późniejszymi zmianami.

W Biurze znajdują się 3 referaty:

- 1) Referat Deklaracji Opłat za Odpady Komunalne,
- 2) Referat Funkcjonowania Systemu Gospodarowania Odpadami Komunalnymi,
- 3) Referat Księgowości Opłaty za Gospodarowanie Odpadami Komunalnymi

Biurem kieruje Dyrektor, któremu podlegają kierownicy ww. Referatów.

Szczegółowy zakres działania poszczególnych referatów:

1. Do zakresu działania Referatu Deklaracji Opłat za Odpady Komunalne należy:

- 1) Przyjmowanie deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi,
- 2) ocena formalna deklaracji,
- 3) wprowadzanie deklaracji do systemu informatycznego KSON oraz ich zatwierdzenie,
- 4) przyjmowanie interwencji mieszkańców,
- 5) wyjaśnianie błędów zwartych w deklaracjach z właścicielami nieruchomości w pierwszej kolejności telefonicznie, a następnie wzywaniu w formie pisemnej,
- 6) prowadzenie postępowań administracyjnych wobec osób, które złożyły błędne deklaracje,
- 7) prowadzenie postępowań administracyjnych w sprawie korekt deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi,
- 8) prowadzenie archiwum przyjętych deklaracji,
- 9) udzielanie odpowiedzi na pytania kierowane od mieszkańców i innych podmiotów dotyczących gospodarowania odpadami komunalnymi.

W ww. referacie znajduje się także stanowisko ds. informatyki do którego obowiązków należy :

administrowanie systemem informatycznym do prowadzenia gospodarki odpadami komunalnymi oraz zarządzanie danymi przetwarzanymi w systemie w szczególności:

- a) zgłaszanie wykonawcy systemu informatycznego błędów i modyfikacji,
- b) testowanie poprawności działania systemu pod względem wydajności oraz zgodności z obowiązującymi przepisami prawa,
- c) analizowanie danych oraz dostarczanie wyspecyfikowanych zestawień raportów,
- d) współpraca z przedsiębiorcami odbierającymi odpady komunalne w zakresie wymiany danych w formie elektronicznej, dotyczących systemu gospodarowania odpadami komunalnymi,
- e) szkolenie pracowników biura z obsługi systemu informatycznego,

- f) udział w pracach przygotowawczych dostosowywania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi do wprowadzanych zmian w przepisach prawa, mających wpływ na dane gromadzone w systemie informatycznym, opracowywanie koncepcji rozwoju systemów informatycznych w Biurze,
- g) współpraca z Wydziałem Informatyki w zakresie wykonywanych obowiązków.

2. Do zakresu działania Referatu Funkcjonowania Systemu Gospodarowania Odpadami Komunalnymi należy:

- 1) kontrola umów na odbieranie odpadów komunalnych:
 - a) kontrola przestrzegania harmonogramów,
 - b) kontrola stanu technicznego,
- 2) kontrola umowy na zagospodarowanie odpadów komunalnych,
- 3) kontrola Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych,
- 4) kontrola przedsiębiorców posiadających wpis do rejestru działalności regulowanej,
- 5) kontrola właścicieli nieruchomości pod kątem przestrzegania zasad gospodarowania komunalnymi:
 - a) weryfikacja w terenie danych zawartych w deklaracjach,
 - b) kontrola przestrzegania obowiązków wynikających z regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta Bydgoszczy,
 - c) prowadzenie postępowań administracyjnych wobec właścicieli nieruchomości, którzy mimo złożonej deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz otrzymanego wezwania nie prowadzą selektywnej zbiórki,
 - d) prowadzenie postępowań administracyjnych wobec właścicieli nieruchomości, co do których istnieją wątpliwości dotyczące danych zawartych w deklaracji w szczególności ilości osób zamieszkałych lub ilości pojemników,
 - e) prowadzenie postępowań administracyjnych wobec właścicieli nieruchomości, którzy nie złożyli deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi,
- 6) współpraca z MKUO ProNatura przy budowie Zakładu Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych,
- 7) przyjmowanie sprawozdań opracowanych przez przedsiębiorców odbierających odpady komunalne,
- 8) weryfikacja sprawozdań,
- 9) prowadzenie postępowań administracyjnych wobec przedsiębiorców, którzy nie złożyli sprawozdań w terminie,
- 10) przygotowywanie rocznego sprawozdania do Marszałka Województwa,
- 11) coroczna analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi,
- 12) przygotowanie projektów uchwał w sprawie:
 - a) regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta Bydgoszczy,
 - b) szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów w zamian za uiszczoną przez właścicieli nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi,
 - c) stawek opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi,
 - d) wzorów deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi,

- 13) przygotowywanie materiałów przetargowych dotyczących odbierania odpadów komunalnych, zagospodarowania odpadów komunalnych oraz PSZOK,
 - 14) nadzór nad usuwaniem odpadów komunalnych z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania i magazynowania w rozumieniu ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach,
 - 15) edytowanie strony internetowej www.czystabydgoszcz.pl,
 - 16) obsługa infolinii dotyczącej zasad gospodarowania odpadami,
 - 17) rozpatrywanie wniosków i sporządzanie decyzji administracyjnych w sprawach dotyczących umarzania zaległości, odraczania terminów płatności, rozkładania na raty należności z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi,
 - 18) prowadzenie spraw związanych z pomocą publiczną w zakresie opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi,
 - 19) wydawanie zaświadczeń o udzielonej pomocy publicznej, w tym pomocy de minimis, dla której organem udzielającym jest Prezydent Miasta.
3. Do zakresu działania Referatu Księgowości Opłaty za Gospodarowanie Odpadami Komunalnymi należy:
- 1) bieżące księgowanie wpływów z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi,
 - 2) bieżąca kontrola terminowości dokonywania wpłat przez zobowiązanych,
 - 3) bieżące wystawianie upomnień i tytułów wykonawczych,
 - 4) miesięczne sporządzanie zestawień syntetycznych dotyczących zadań realizowanych przez ten Referat, tj. przypisów, odpisów i udzielonych ulg,
 - 5) sporządzanie pism,
 - 6) przygotowywanie decyzji administracyjnych i postanowień dotyczących stwierdzenia i zwrotu nadpłaty oraz decyzji w sprawie określenia wysokości zaległości z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi,
 - 7) przekazywanie odwołań od decyzji i postanowień przygotowywanych przez Biuro do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Bydgoszczy,
 - 8) sporządzanie sprawozdań okresowych,
 - 9) bieżąca obsługa podatników,
 - 10) bieżąca analiza poprawności funkcjonowania podsystemu księgowego,
 - 11) bieżące dokonywanie zwrotów nadpłat,
 - 12) wydawanie zaświadczeń dot. opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi,
 - 13) przygotowywanie projektów uchwał w sprawie terminu zapłaty i sposobu poboru opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.
4. W ww. Biurze znajduje się również samodzielne stanowisko ds. organizacyjno – administracyjnych do obowiązków którego należy m.in. :
- 1) prowadzenie sekretariatu Biura,
 - 2) prowadzenie spraw kancelaryjnych Biura,
 - 3) prowadzenie spraw socjalno-bytowych pracowników Biura,
 - 4) prowadzenie teczek osobistych pracowników Biura,
 - 5) prowadzenie w Biurze list obecności, ewidencji nieobecności w godzinach służbowych, ewidencji pracy w godzinach nadliczbowych,
 - 6) prowadzenie ewidencji środków trwałych będących na stanie Biura.

Ponadto zadaniami związanymi z edukacją ekologiczną, działaniami proekologicznymi i informacyjnymi dotyczącymi szeroko rozumianej gospodarki odpadami komunalnymi zajmuje się wydzielone stanowisko w Biurze Komunikacji Społecznej Urzędu Miasta Bydgoszczy.

4.2 . Współpraca ze Strażą Miejską

W 2021 r. kontynuowano współpracę ze specjalistyczną grupą Strażników Miejskich, której zlecano zadania w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi i uszczelniania miejskiego systemu gospodarki odpadami komunalnymi, a w szczególności:

1. weryfikację nieruchomości pod kątem braku deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi lub wątpliwości co do danych w złożonych przez właścicieli nieruchomości ww. deklaracjach;
2. kontrolę przestrzegania obowiązków przez właścicieli nieruchomości wynikających z m.in. Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta Bydgoszczy, w tym prawidłowej segregacji odpadów;
3. lokalizowanie dzikich wysypisk, sporządzanie dokumentacji fotograficznej oraz dokonywanie zgłoszeń do Biura;
4. weryfikację ilości osób zamieszkujących daną nieruchomość;
5. weryfikację jakości realizacji usługi transportu i odbioru odpadów przez firmy wywozowe;

Działania Straży Miejskiej w Bydgoszczy w 2021 r.

Przedmiot interwencji	Suma podjętych interwencji
Wylegitymowanych osób[szt]:	677
Potwierdzenie danych osobowych[szt]:	19
Udzielonych pouczeń art. 10 ust.2a*[szt]:	11
Udzielonych pouczeń art. 10 ust.2b*[szt]:	532
Ilość nałożonych grzywien [szt]:	26
Wartość nałożono grzywien [zł]:	4 200
Wydano poleceń [szt]:	864
Ilość odebranych deklaracji [szt]:	761
Ilość Ujawnionych osób [szt]:	1 240
Ujawniona kwota [zł]	572 461
Ilość kontroli w sprawie deklaracji [szt]:	1 540
Kontrole posesji [szt]:	1 108
Kontrole innych miejsc [szt]:	96 507
Tereny zanieczyszczone [szt]:	105
Zgłoszenia BOK [szt]:	1 126

* Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach

Źródło: Opracowanie własne

4.3 Systemy informatyczne i wyposażenie techniczne :

Funkcjonują następujące rozwiązania, mające na celu usprawnienie prac administracyjnych związanych z zarządzaniem miejskim systemem gospodarowania odpadami komunalnymi:

1. Wprowadzanie danych zawartych w deklaracjach o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz naliczanie należności odbywa się za pomocą systemu informatycznego pn. Kompleksowy System Obsługi Nieczystości (KSON).
2. Do księgowania opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi wykorzystywany jest system pn. Obsługa Księgowości Analitycznej Systemu Obsługi Nieczystości (KAKSON).
3. Pomoc w identyfikacji właścicieli nieruchomości stanowi urzędowa baza danych mieszkańców Bydgoszczy pn. Zarządzanie Kartotekami Osób i Słownikami (KOS). Natomiast pomoc w rejestracji i śledzeniu korespondencji stanowi system pn. Rejestracja i Śledzenie Spraw (RISS).
4. Biuro umożliwia przyjmowanie bezpośrednio od klientów opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz opłat za pełnomocnictwo, które rejestrowane są za pomocą systemu pn. Obsługa Kasy Dochodowej i Wydatkowej (KASA).
5. Biuro posługuje się aplikacją pod nazwą „ Dbamy o Bydgoszcz” , która służy do zarządzania informacją o odpadach komunalnych. Praca w ww. aplikacji pozwala prowadzić wymianę danych, dotyczących jednego tematu w sposób spójny, a także umożliwia analizę zbieranych informacji.

Aplikacja „Dbamy o Bydgoszcz” wspomaga między innymi wymianę informacji pomiędzy jednostkami zaangażowanymi w usuwanie odpadów komunalnych z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania i magazynowania – tzw. „dzikich wysypisk”, tj. m.in. Biurem Zarządzania Gospodarką Odpadami Komunalnymi, Wydziałem Gospodarki Komunalnej, Strażą Miejską oraz Bydgoskim Centrum Zarządzania Kryzysowego.

Ponadto wdrożono moduł umożliwiający bieżącą wymianę informacji pomiędzy pracownikami Urzędu (także wewnątrz Biura), jak również pracownikami Straży Miejskiej oraz firm odbierających odpady.

Dodatkowo aplikacja „Dbamy o Bydgoszcz” umożliwia :

- prowadzenie rejestru wydanych i odebranych worków BigBag
 - przekazywanie do firm wywozowych raportów i zgłoszeń o zmianach w bazie klientów
 - zgłaszanie przez firmy wywozowe awarii pojazdów odbierających odpady komunalne
 - realizację zgłoszeń przekazywanych bezpośrednio przez mieszkańców Bydgoszczy
6. W celu identyfikacji terenów, na których zlokalizowane są tzw. „dzikie wysypiska” wykorzystywany jest system ewidencji gruntów budynków i lokali (KOL) oraz mapy katastralne Urzędu Miasta Bydgoszczy.

7. Pracę Biura oraz firm wywozowych usprawnia także działający od 1 lipca 2016 r. System Kontroli Odbioru Odpadów Komunalnych (SKOOK).

Zasada działania: w momencie kiedy pojemnik znajduje się na urządzeniu wrzutowym pojazdu odbierającego odpady i następuje opróżnienie pojemnika, system identyfikuje konkretny pojemnik na podstawie umieszczonego w nim transpondera RFID.

W tym celu pojemniki na odpady komunalne zostały wyposażone w transpondery RFID. Natomiast pracownicy Biura dokonujący kontroli w terenie, jak również strażnicy miejscy, wyposażeni zostali w tablety pozwalające na odczytywanie informacji dotyczących konkretnych pojemników na nieruchomościach. Oprócz zapisów RFID system zbiera informację położeń GPS wszystkich pojazdów odbierających odpady komunalne na terenie Bydgoszczy co umożliwia dokładne odwzorowanie, śledzenie i weryfikację odbytej trasy pojazdu. Dodatkowo pod koniec 2019 r. system SKOOK został rozszerzony o moduł „fotobox”, który umożliwia podgląd zdjęć z kamer umieszczonych na śmieciarkach.

Dzięki systemowi Miasto kontroluje jakość świadczonych usług przez firmy wywozowe, m.in. zgodność odbioru odpadów z założonym harmonogramem. Z kolei przedsiębiorcy odbierający odpady mogą w prosty sposób zgłaszać nieprawidłowości występujące na nieruchomościach. System wspomaga także proces rozpatrywania reklamacji składanych przez mieszkańców. Pracownicy Biura dysponują bowiem szczegółowymi danymi dotyczącymi czasu i miejsca odbioru odpadów z konkretnego pojemnika, przypisanego do danego podmiotu oraz zdjęciami ze zdarzenia.

4.4 Podstawowe założenia systemu gospodarowania odpadami komunalnymi

4.4.1 W obowiązującym od 1 stycznia 2016 r. Regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta Bydgoszczy, określonym w uchwale Nr XI/140/15 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29 kwietnia 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2015 r. poz. 1625), zmienionym uchwałą Nr XXXI/725/20 z dnia 25 listopada 2020 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2020 r. poz. 5979), dokonano zmiany przez dodanie:

- 1) do odpadów przyjmowanych przez punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych odpadów niekwalifikujących się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igieł i strzykawek,
- 2) obowiązku utrzymania w odpowiednim stanie sanitarnym i porządkowym miejsc gromadzenia odpadów,
- 3) wymagań dotyczących kompostowania bioodpadów stanowiących odpady komunalne w kompostownikach przydomowych na terenie nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi.

4.4.2 Zgodnie z zapisami przedmiotowego Regulaminu, szczegółowy sposób postępowania z odpadami komunalnymi w Mieście Bydgoszcy jest następujący:

- 1) niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne należy zbierać w pojemnikach lub workach, a w terminach odbioru odpadów udostępnić przedsiębiorcy odpowiadającemu za ich odbieranie w danym sektorze;
- 2) papier i tekturę, opakowania z papieru i tektury należy zbierać w pojemnikach lub workach, a w terminach odbioru udostępnić przedsiębiorcy odpowiadającemu za ich odbieranie w danym sektorze;
- 3) tworzywa sztuczne, opakowania z tworzyw sztucznych, metale, opakowania z metali oraz opakowania wielomateriałowe należy zbierać w pojemnikach lub workach, a w terminach odbioru udostępnić przedsiębiorcy odpowiadającemu za ich odbieranie w danym sektorze;
- 4) szkło oraz opakowania ze szkła należy zbierać w pojemnikach lub workach, a w terminach odbioru odpadów udostępnić przedsiębiorcy odpowiadającemu za ich odbieranie w danym sektorze;
- 5) odpady ulegające biodegradacji należy:
 - a) zbierać w pojemnikach, a w terminach odbioru odpadów udostępnić przedsiębiorcy odpowiadającemu za ich odbieranie w danym sektorze lub
 - b) przekazywać do punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych na terenie Miasta Bydgoszcy lub
 - c) gromadzić w przydomowych kompostownikach;
- 6) przeterminowane leki powstające w gospodarstwach domowych należy:
 - a) gromadzić w przeznaczonych do tego celu pojemnikach ustawionych w aptekach lub
 - b) przekazywać do punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych na terenie Miasta Bydgoszcy;
- 7) chemikalia powstające w gospodarstwach domowych należy przekazywać do punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych na terenie Miasta Bydgoszcy;
- 8) zużyte baterie i akumulatory powstające w gospodarstwach domowych należy:
 - a) gromadzić w przeznaczonych do tego celu pojemnikach, ustawionych na terenie: placówek oświatowych i kulturalno – oświatowych, punktów serwisowych sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz urzędów i instytucji lub
 - b) przekazywać do punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych na terenie Miasta Bydgoszcy;
- 9) zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny powstający w gospodarstwach domowych należy:
 - a) przekazywać do punktów zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego lub
 - b) przekazywać do punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych na terenie Miasta Bydgoszcy lub
 - c) przekazywać przedsiębiorcy odpowiadającemu za odbieranie odpadów w danym sektorze, w terminach odbioru tych odpadów;
- 10) meble i inne odpady wielkogabarytowe powstające w gospodarstwach domowych, należy:
 - a) przekazywać do punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych na terenie Miasta Bydgoszcy lub
 - b) przekazywać przedsiębiorcy odpowiadającemu za odbieranie odpadów w danym sektorze w terminach odbioru tych odpadów;
- 11) odpady budowlane i rozbiórkowe powstające w gospodarstwach domowych należy:
 - a) przekazywać do punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych na terenie Miasta Bydgoszcy lub
 - b) zbierać w workach lub pojemnikach zamówionych u przedsiębiorcy odpowiadającego za odbieranie odpadów komunalnych w danym sektorze oraz udostępnić je w uzgodnionym z przedsiębiorcą terminie;

- 12) zużyte opony powstające w gospodarstwach domowych, a pochodzące z pojazdów o dopuszczalnej masie całkowitej do 3,5 tony, należy przekazać do punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych na terenie Miasta Bydgoszczy.

4.4.3 W obowiązującej od 1 lutego 2021 r. uchwale Nr XXXIV/773/21 Rady Miasta Bydgoszcz z dnia 27 stycznia 2021 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj. – Pom. z 2021 r. poz. 529) określono następujący szczegółowy sposób i zakres świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych:

W zamian za opłatę, uiszczoną przez właściciela nieruchomości lub części nieruchomości, na której zamieszkują mieszkańcy, Miasto Bydgoszcz świadczy następujące usługi:

- 1) odbiór niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych:
 - a) w przypadku budynku mieszkalnego jednorodzinnego - z częstotliwością co 14 dni,
 - b) w przypadku budynku mieszkalnego innego niż jednorodzinny - z częstotliwością co 7 dni;
- 2) odbiór następujących odpadów zebranych selektywnie:
 - a) papieru i tektury, opakowań z papieru i tektury – z częstotliwością co 28 dni
 - b) tworzyw sztucznych, opakowań z tworzyw sztucznych, metali, opakowań z metali oraz opakowań wielomateriałowych - z częstotliwością co 28 dni,
 - c) szkła oraz opakowań ze szkła - z częstotliwością co 28 dni,
 - d) odpadów ulegających biodegradacji ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów w przypadku budynku mieszkalnego jednorodzinnego :
 - w miesiącach styczniu, lutym i grudniu - z częstotliwością: co 28 dni
 - w pozostałe miesiące – z częstotliwością co 14 dni ;
 - e) odpadów ulegających biodegradacji ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów
 - w przypadku budynku mieszkalnego innego niż jednorodzinny - z częstotliwością co 7 dni
 - f) odpadów budowlanych i rozbiórkowych powstających w gospodarstwach domowych, zdeponowanych w worku o pojemności 1 m³, udostępnionym przez przedsiębiorcę odpowiadającego za odbiór odpadów komunalnych w danym sektorze - z częstotliwością raz w roku kalendarzowym na samodzielny lokal mieszkalny ,
 - g) odpadów zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, mebli i innych odpadów wielkogabarytowych powstających w gospodarstwach domowych* :
 - w przypadku budynku mieszkalnego jednorodzinnego- z częstotliwością raz na kwartał,
 - w przypadku budynku mieszkalnego innego niż jednorodzinny – z częstotliwością 2 razy w miesiącu;
 - h) przeterminowanych leków powstających w gospodarstwach domowych, zgromadzonych w przeznaczonych do tego celu pojemnikach ustawionych w aptekach na terenie Bydgoszczy – z częstotliwością nie rzadziej niż co 2 miesiące , z możliwością jednego dodatkowego zgłoszenia odbioru pomiędzy wywozami ;
- 3) odbiór w Punkcie Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych na terenie Miasta Bydgoszczy, zwanym dalej PSZOK, odpadów zebranych selektywnie zgodnie z Regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta Bydgoszczy.

W zamian za opłatę, uiszczoną przez właściciela nieruchomości lub części nieruchomości, na której nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne, innej niż rodzinny ogród działkowy i targowisko, Miasto Bydgoszcz świadczy następujące usługi:

- 1) odbiór niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych z częstotliwością nie rzadziej niż co 14 dni;
- 2) odbiór następujących odpadów zebranych selektywnie:
 - a) papieru i tektury, opakowań z papieru i tektury – z częstotliwością nie rzadziej niż co 28 dni
 - b) tworzyw sztucznych, opakowań z tworzyw sztucznych, metali, opakowań z metali oraz opakowań wielomateriałowych - z częstotliwością nie rzadziej niż co 28 dni,
 - c) szkła oraz opakowań ze szkła - z częstotliwością nie rzadziej niż co 28 dni;
 - d) odpadów ulegających biodegradacji , ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów – z częstotliwością nie rzadziej niż co 14 dni

W zamian za opłatę, uiszczoną przez właściciela nieruchomości, na której prowadzony jest rodzinny ogród działkowy, nieruchomości na której znajduje się domek letniskowy lub innej nieruchomości wykorzystywanej na cele rekreacyjno-wypoczynkowe, wykorzystywanej jedynie przez część roku, Miasto Bydgoszcz świadczy następujące usługi:

- 1) odbiór niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych:
 - w okresie od 1 kwietnia do 15 października - z częstotliwością nie rzadziej niż co 14 dni;
 - w okresie od 16 października do 31 marca – na zgłoszenie , jednak nie więcej niż 10 razy
- 2) odbiór następujących odpadów zebranych selektywnie:
 - a) papieru i tektury, opakowań z papieru i tektury:
 - w okresie od 1 kwietnia do 15 października – z częstotliwością nie rzadziej niż co 28 dni ,
 - w okresie od 16 października do 31 marca – na zgłoszenie , jednak nie więcej niż 10 razy ;
 - b) tworzyw sztucznych, opakowań z tworzyw sztucznych, metali, opakowań z metali oraz opakowań wielomateriałowych :
 - w okresie od 1 kwietnia do 15 października – z częstotliwością nie rzadziej niż co 28 dni ,
 - w okresie od 16 października do 31 marca – na zgłoszenie , jednak nie więcej niż 10 razy ;
 - c) szkła oraz opakowań ze szkła :
 - w okresie od 1 kwietnia do 15 października – z częstotliwością nie rzadziej niż co 28 dni ,
 - w okresie od 16 października do 31 marca – na zgłoszenie , jednak nie więcej niż 10 razy ;
 - d) odpadów ulegających biodegradacji , ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów z częstotliwością:
 - w okresie od 1 kwietnia do 15 października – z częstotliwością nie rzadziej niż co 14 dni ,
 - w okresie od 16 października do 31 marca – na zgłoszenie , jednak nie więcej niż 10 razy ;
 - e) mebli i innych odpadów wielkogabarytowych - z częstotliwością raz na miesiąc w okresie od 15 kwietnia do 15 października.

W zamian za opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi, uiszczoną przez właściciela nieruchomości, na której znajduje się targowisko, Miasto Bydgoszcz świadczyć będzie następujące usługi :

- 1) odbiór niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych z częstotliwością nie rzadziej niż co 7 dni,
- 2) odbiór następujących odpadów zebranych selektywnie :
 - a) papieru i tektury, opakowań z papieru i tektury – z częstotliwością nie rzadziej niż co 28 dni

- b) tworzyw sztucznych, opakowań z tworzyw sztucznych, metali, opakowań z metali oraz opakowań wielomateriałowych - z częstotliwością nie rzadziej niż co 28 dni,
- c) szkła oraz opakowań ze szkła - z częstotliwością nie rzadziej niż co 28 dni,
- d) odpadów ulegających biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów - z częstotliwością nie rzadziej niż co 7 dni.

* Uchwałą Nr XXXIV/773/21 RADY MIASTA BYDGOSZCZY z dnia 27 stycznia 2021 r. zmieniającą uchwałę w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów w zamian za uiszczoną przez właścicieli nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi (Dz. Urz. Woj. Kujawsko-Pomorskiego 2021.529) zmieniono częstotliwość odbioru odpadów wielkogabarytowych w wyznaczonym obszarze Miasta Bydgoszczy w następujący sposób:

- w przypadku budynku mieszkalnego innego niż jednorodzinny – z częstotliwością 2 razy w miesiącu, z wyłączeniem nieruchomości znajdujących się w obszarze wskazanym w załączniku nr 2 do uchwały
- w przypadku budynku mieszkalnego innego niż jednorodzinny, znajdującego się w obszarze wskazanym w załączniku nr 2 do uchwały – z częstotliwością 1 raz w miesiącu

Ww. zmiany wprowadzono ze względu na konieczność zachowania walorów estetycznych reprezentacyjnych części Miasta Bydgoszczy. Przedmiotowy obszar obejmuje osiedla Bocianowo, Śródmieście, Stare Miasto i część Okoła, stanowiące ściśle centrum miasta. Zwarta zabudowa objęta często ochroną konserwatorską, zabytkowe kamienice, reprezentacyjne części ulic powinny zachować nienagane walory estetyczne, zaś przy pierwotnej częstotliwości odbioru było to niemożliwe. Uchwała weszła w życie z dnia 16 lutego 2021r.

4.4.4 Od 1 stycznia 2020 r. obowiązują nowe umowy na transport i odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych.

Przedsiębiorcy odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości w 2021 r. :

W okresie 1 stycznia 2020r. – do 14 lutego 2021r.

Przedsiębiorca	Sektor
Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Corimp Sp. z o.o. ul. Wojska Polskiego 65 85-825 Bydgoszcz	I IX
PHU Komunalnik Sp. z o.o. Oddział w Nysie* ul. Morcinka 66 e 48-303 Nysa	II IV V
Remondis Bydgoszcz Sp. z o.o. ul. Inwalidów 45 85-749 Bydgoszcz	III
Międzygminny Kompleks Unieszkodliwiania Odpadów ProNatura Sp. z o.o. ul. Ernesta Petersona 22 85-862 Bydgoszcz	IV* VI VII VIII

Źródło: Opracowanie własne

*ze względu na przedłużającą się procedurę przetargową rozpoczęcie realizacji umowy od 1 kwietnia 2020r.; ze względu na nienależyte realizowanie umowy z dniem 1 września 2020r. firma PHU Komunalnik odstąpiła w ramach porozumienia z Miastem Bydgoszcz z dnia 22 lipca 2020r. od realizacji umowy w zakresie sektora IV, zaś usługę rozpoczęła realizować firma MKUO ProNatura Sp. z o.o.; na mocy oświadczenia Miasta Bydgoszczy z dnia 27 stycznia 2021r. odstąpiono od umowy z PHU Komunalnik w całości z dniem 14 lutego 2021r.; od dnia 15 lutego 2021r. firma MKUO ProNatura Sp. z o.o. realizuje usługę w sektorach II, V

W okresie od 15 lutego 2021r. – grudnia 2021r.

Przedsiębiorca	Sektor
Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Corimp Sp. z o.o. ul. Wojska Polskiego 65 85-825 Bydgoszcz	I IX
Remondis Bydgoszcz Sp. z o.o. ul. Inwalidów 45 85-749 Bydgoszcz	III
Międzygminny Kompleks Unieszkodliwiania Odpadów ProNatura Sp. z o.o. ul. Ernesta Petersona 22 85-862 Bydgoszcz	II IV V VI VII VIII

Źródło: Opracowanie własne

Ww. umowy obowiązują do 31 grudnia 2023r.

Na podstawie przedmiotowych umów przedsiębiorcy zobligowani są do:

- 1) wyposażenia nieruchomości w pojemniki i worki do zbierania odpadów komunalnych (z wyłączeniem pojemników w sektorach II i V, gdzie w ramach umowy wykonawczej pomiędzy Miastem Bydgoszcz a MKUO ProNaturą Sp. z o.o. podpisanej w wyniku przyjęcia Uchwały Rady Miasta w sprawie powierzenia zadań własnych Miasta Bydgoszczy w zakresie gospodarki odpadami dotyczących wyposażania nieruchomości w pojemniki przeznaczone do zbierania odpadów komunalnych na terenie Miasta Bydgoszczy Międzygminnemu Kompleksowi Unieszkodliwiania Odpadów ProNatura Sp. z o.o. z dniem 15 lutego 2021r. Spółka wyposaża właścicieli nieruchomości objętych gminnym systemem gospodarki odpadami we właściwe pojemniki do gromadzenia poszczególnych frakcji odpadów komunalnych);
- 2) wyposażenia pojemników w transpondery RFID służące do zapisywania i przekazywania danych w Systemie Kontroli Odbioru Odpadów, o którym mowa w punkcie 4.3. *Systemy informatyczne i wyposażenie techniczne (z wyłączeniem sektorów II i V, w których obowiązuje umowa wykonawcza o której wspomniano w pkt powyżej);*
- 3) utrzymywania pojemników w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym;
- 4) odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości;

- 5) transportu zmieszanych odpadów komunalnych do Zakładu Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych MKUO ProNatura Sp. z o.o. (ZTPOK) przy ul. Petersona 22 w Bydgoszczy;
- 6) transportu pozostałych odpadów komunalnych do Zakładu Gospodarki Odpadami MKUO ProNatura Sp. z o.o. (ZGO) przy ul. E. Petersona 22 w Bydgoszczy.

4.4.5 Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK)

W 2021 r. funkcjonują trzy miejskie Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) prowadzone przez MKUO ProNatura Sp. z o.o. , które przyjmują od mieszkańców kłopotliwe odpady komunalne.

Do PSZOK przyjmowane są odpady powstające w gospodarstwach domowych, w ramach opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi (tzw. „opłaty śmieciowej”) wnoszonej przez właściciela nieruchomości zamieszkaney. Są to m.in:

- 1) chemikalia, resztki farb i lakierów
- 2) przeterminowane leki,
- 3) odzież i tekstylia,
- 4) zużyte baterie i akumulatory,
- 5) drewno zawierające substancje niebezpieczne,
- 6) plastik twardy i styropian opakowaniowy np. po sprzęcie RTV i AGD,
- 7) meble i inne odpady wielkogabarytowe,
- 8) odpady budowlane i rozbiórkowe,
- 9) zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- 10) zużyte opony pochodzące z pojazdów o dopuszczalnej masie całkowitej do 3,5 ton,
- 11) płyty CD, DVD,
- 12) odpady opakowaniowe z tworzyw sztucznych,
- 13) metale oraz odpady opakowaniowe z metali,
- 14) odpady opakowaniowe ze szkła (np. słoiki, butelki) oraz szkło płaskie (np. lustra, szyby),
- 15) papier (np. makulatura, gazety, kartony),
- 16) odpady ulegające biodegradacji,
- 17) popioły z palenisk domowych
- 18) odpady medyczne powstałe w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igły i strzykawki

Szczegółowy wykaz odpadów przyjmowanych w PSZOK Urzędu Miasta Bydgoszczy znajduje się tutaj :

<https://www.czystabydgoszcz.pl/wp-content/uploads/2020/03/Wykaz-odpadow-przyjmowanych-w-PSZOK-Bydgoszcz.pdf>

Odpady są przyjmowane od mieszkańców z terenu Miasta Bydgoszczy. Oddający odpady do PSZOK ma obowiązek ich rozładunku i umieszczenia w miejscach i w sposób wskazany przez obsługę PSZOK lub znaki informacyjne.

Adresy PSZOK:

ul. Ołowiana 43 – tel. 52 506 59 23,
ul. Jasiniecka 7a – tel. 52 506 59 24.
ul. Inwalidów 15 – tel. 52 506 59 25

PSZOK –przy ul Inwalidów 15 oraz Ołowianej 7a czynne są codziennie od 8:00 do 20:00, z wyłączeniem niedziel i dni świątecznych, zaś PSZOK przy ul. Jasinieckiej 7a od pn-wt oraz od czw-sob od 8:00 do 20:00, z wyłączeniem niedziel i dni świątecznych

Od 1 lipca 2019 r. przywożąc odpady do PSZOK z nieruchomości zamieszkaných należy okazać jeden z rachunków dokonywanie opłat za media w lokalu mieszkalnym, z którego pochodzą odpady (woda, prąd, gaz) lub okazać dokument potwierdzający naliczenie tzw. „opłaty śmieciowej” za lokal mieszkalny, z którego pochodzą odpady – wystawiony przez spółdzielnię, zarządcę lub właściciela budynku wielomieszkaniowego występujący np. pod nazwą „Wymiar opłat”.

Gdy mieszkaniec zleca dostarczenie odpadów innej osobie lub podmiotowi, winien podpisać upoważnienie zgodnie z „Załącznikiem nr 2” do Regulaminu PSZOK.

<https://www.czystabydgoszcz.pl/wp-content/uploads/2019/07/Za%C5%82%C4%85cznik-Nr-2-do-Regulaminu-PSZOK-Upowa%C5%BCnienie-01-07-2019.pdf>

W 2020r. wdrożono nowy regulamin funkcjonowania PSZOK, nakładający na mieszkańców limit ilości dostarczanych odpadów budowlanych [do 1,5 Mg/rok] oraz opon [8 sztuk/rok] z samodzielnego lokalu mieszkalnego. Ilości pozostałych, przyjmowanych do PSZOK, odpadów nie są limitowane.

4.4.6 W 2021 r. usuwanie odpadów komunalnych z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania i magazynowania (likwidacja tzw. „dzikich wysypisk”) z nieruchomości stanowiących własność Gminy Bydgoszcz odbywała się na podstawie umowy zawartej w wyniku udzielenia zamówienia publicznego ze Spółdzielnią Socjalną „Bydgoszczanka”.

Rejestr dzikich wysypisk jest na bieżąco aktualizowany na podstawie:

- 1) obserwacji w terenie, dokonywanych przez pracowników Biura odpowiedzialnych za kontrolę poszczególnych sektorów miasta,
- 2) zgłoszeń dokonywanych przez pracowników Straży Miejskiej,
- 3) zgłoszeń mieszkańców miasta,
- 4) Zgłoszeń z Bydgoskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego

W 2021 r. zlikwidowano **352 tzw. „dzikie wysypiska”**, z których usunięto łącznie **1078 Mg odpadów**.

Rok	Ilość wysypisk	Usunięta masa odpadów w Mg
2014	365	1433
2015	157	492
2016	166	423
2017	140	292
2018	208	445
2019	289	1070
2020	254	814
2021	352	1078

Źródło: Opracowanie własne

Do ww. danych statystycznych wliczane są również odpady usuwane w ramach akcji ekologicznych prowadzonych przez Miasto, które cieszą się coraz większą popularnością. Należy wskazać, że około 30% ww. ilości pochodzi właśnie z takich akcji. Pokazuje to wzrastającą świadomość mieszkańców oraz fakt, iż coraz chętniej angażują się w porządkowanie własnego otoczenia.

4.5 Zmiany wdrożone w 2021 r.

1. Rozwiązanie umowy z PHU Komunalnik Sp. z o.o. i nowy przetarg

W związku z nienależytym wykonywaniem umowy przez PHU Komunalnik Sp. z o.o. w sektorach II i V na mocy oświadczenia z dnia 27 stycznia 2021r. ws . rozwiązania umowy nr BOK/8/2020 z dnia 2 marca 2020 r. i ustania zawiązanego nią stosunku prawnego od 15 lutego 2021r. ww. firma nie realizowała już usługi transportu i odbioru odpadów. W związku z czym Miasto Bydgoszcz ogłosiło nowy przetarg, w wyniku którego od 1 lipca 2021r. do 31 grudnia 2023r. usługę w tych sektorach realizuje Spółka ProNatura.

2. Umowa wykonawcza – wyposażanie nieruchomości w pojemniki przez MKUO ProNatura Sp. z o.o.

Realizacja zadania Miasta Bydgoszczy w zakresie wyposażania nieruchomości w pojemniki przeznaczone do zbierania odpadów komunalnych odbywa się dotychczas za pośrednictwem przedsiębiorców odbierających odpady komunalne z poszczególnych sektorów Miasta wybranych w ramach przetargu nieograniczonego na transport i odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Jednakże na mocy uchwały Rady Miasta w sprawie powierzenia zadań własnych Miasta Bydgoszczy w zakresie gospodarki odpadami dotyczących wyposażania nieruchomości w pojemniki przeznaczone do zbierania odpadów komunalnych na terenie Miasta Bydgoszczy Międzygminnemu Kompleksowi Unieszkodliwiania Odpadów ProNatura Sp. z o.o. możliwe było podpisanie umowy wykonawczej w ww. zakresie.

Przedmiotowe rozwiązanie umożliwia stabilizację, utrzymanie czystości i porządku oraz zwiększenie komfortu mieszkańców Miasta Bydgoszczy. Skutkuje ono zabezpieczeniem wszystkich nieruchomości w trwałe i nieprzerwane wyposażenie w pojemniki przeznaczone do zbierania odpadów komunalnych bez względu na rozstrzygnięcia przetargów na transport i odbiór odpadów, które mogą spowodować częste zmiany operatorów na danym sektorze, a co za tym idzie wymianę pojemników.

Realizacja tego zadania przez MKUO ProNatura Sp. z o.o. będzie następować sukcesywnie w miarę potrzeb, w szczególności po zakończeniu świadczenia usług w tym zakresie przez inne podmioty działające w imieniu Miasta Bydgoszczy.

W 2021r. Spółka wyposażyła wszystkich właścicieli nieruchomości w sektorach II i V we właściwe pojemniki do gromadzenia odpadów komunalnych.

3. Zmiana sposobu naliczania opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi dla nieruchomości niezamieszkałych

Na mocy uchwały nr XXXI/723/20 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25 listopada 2020 r. zmieniającej uchwałę w sprawie ustalenia stawek opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi właściciele nieruchomości niezamieszkałych z dniem 1 stycznia 2021r. zobowiązani zostali do składania deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi za każdy pojemnik i/lub worek do gromadzenia poszczególnych frakcji odpadów komunalnych. Znowelizowane przepisy ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach nałożyły obowiązek ustalenia przez gminy stawek opłat zarówno za pojemniki jak również za worki o określonej pojemności, przeznaczone do zbierania odpadów komunalnych na terenie nieruchomości. Przedmiotowa nowelizacja ustawy wprowadziła także ograniczenia w zakresie kształtowania przez gminy stawek opłat. Dla nieruchomości, na której nie zamieszkują mieszkańcy gmina może ustalić stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w wysokości nie wyższej niż 3,2% przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę ogółem za pojemnik o pojemności 1100 litrów lub 1% przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę ogółem za worek o pojemności 120 litrów, przeznaczonego do zbierania odpadów komunalnych na terenie nieruchomości. Przy czym za pojemniki lub worki o mniejszej lub większej pojemności stawki opłat ustala się w wysokości proporcjonalnej do ich pojemności. Biorąc pod uwagę powyższe niezbędnym było dostosowanie uchwał Rady Miasta Bydgoszczy do znowelizowanych przepisów prawa.

5. Gospodarowanie odpadami komunalnymi

5.1 Ilość zebranych i odebranych odpadów komunalnych :

W 2021 r. na terenie Miasta Bydgoszczy odebrano w ramach miejskiego systemu gospodarki odpadami komunalnymi **145 251 Mg odpadów komunalnych, w tym 54 650 Mg odpadów selektywnie zebranych** oraz **20 537 Mg odpadów budowlanych i rozbiórkowych oraz innych odpadów komunalnych** powstałych w gospodarstwach domowych .

• Ilość odebranych odpadów komunalnych w latach 2019 – 2021 :

Rodzaj odpadu	Ilość odebranych odpadów w Mg		
	2019	2020	2021
odpady zmieszane	77 459	70 538	70 064
papier, tektura	22 833	7 351	8 673
metale i tworzywa sztuczne		15 841	15 052
opakowania ze szkła	7 245	7 692	8 080
odpady ulegające biodegradacji	13 743	22 034	22 845
odpady budowlane i rozbiórkowe (o kodzie 17)	12 456	11 178	11 369
pozostałe odpady : odpady wielkogabarytowe, ZSEE, leki i inne	7 984	8 706	9 168
suma odpadów	141 720	143 340	145 251
suma odpadów (bez budowlano-remontowych, pozostałych i innych)	121 280	123 456	124 714
% udział segregacji w całości strumienia (bez remontowo-budowlanych i innych)	36,13	24,08	31,75

Źródło: Opracowanie własne

• Ilość zebranych w punktach skupu odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, które zamieszkują mieszkańcy i właścicieli nieruchomości, których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne w latach 2018 – 2021 :

Rodzaj odpadu	Ilość zebranych odpadów w Mg			
	2018	2019	2020	2021
suma odpadów	3 193	12 998	15 147	13 265

Źródło: Opracowanie własne

• Ilość odpadów komunalnych poszczególnych frakcji przypadająca na 1 mieszkańca Bydgoszczy :

Rodzaj odpadu	Ilość odpadów odebranych przypadających na mieszkańca w kg		
	2019	2020	2021
odpady zmieszane	252	233	233
papier, tektura	74	24	29
metale i tworzywa sztuczne		74	50
opakowania ze szkła	24	25	27
odpady ulegające biodegradacji	45	73	76
odpady budowlane i rozbiórkowe (o kodzie 17)	41	37	38
pozostałe odpady : odpady wielkogabarytowe, ZSEE, leki i inne	26	29	30
suma odpadów	461	495	482

Źródło: Opracowanie własne

Z poniższych danych wynika, że w 2021 r. mieszkańiec Bydgoszczy wytworzył średnio **482 kg** odpadów komunalnych w tym **182 kg** odpadów selektywnie zebranych oraz **68 kg** odpadów budowlanych i rozbiórkowych i innych odpadów komunalnych

Przyjęto ilość mieszkańców wg deklaracji złożonych przez właścicieli nieruchomości w 2021 r., tj. dla 301 283 osób.

5.2 Ilość odpadów komunalnych zebranych w Punktach Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK)

• Ilość odpadów zebranych w Punktach Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych:

Miesiąc	Ilość zebranych odpadów w Mg			
	2018	2019	2020	2021
I	127	129	176	209
II	130	181	228	171
III	159	233	138	343
IV	281	425	185	468
V	302	390	460	481
VI	252	354	413	411
VII	273	361	367	435
VIII	234	308	375	427
IX	220	232	386	349
X	203	260	300	356
XI	152	174	266	313
XII	130	191	209	193
Razem	2 463	3 238	3503	4 154
Ilość zebranych odpadów zebranych w PSZOK na 1 mieszkańca [kg]	8,0	10,5	11,5	13,8

Źródło: Opracowanie własne

Dane w zakresie ilości odpadów zebranych w trzech Punktach Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, wynika, że średnio w 2021 r. mieszkańiec Bydgoszczy dostarczył do PSZOK 13,79 kg odpadów, tj. o ponad 2 kg więcej niż w 2020 r. W przypadku ilości przypadającej na jednego mieszkańca, odpadów odbieranych z terenu nieruchomości, w 2021 roku również odnotowano wzrost.

5.3 Poziomy recyklingu, odzysku i ograniczenia składowania odpadów komunalnych

Podstawa prawna : Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 3 sierpnia 2021 r. w sprawie sposobu obliczania poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych.

Osiągnięty poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych za 2021 r. wyniósł 24,83 % przy wymaganych ustawowo 20%.

Osiągnięty poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania: 0%

Masa odpadów komunalnych wytworzonych na terenie gminy przekazanych do termicznego przekształcania:

masa odpadów komunalnych wytworzonych na terenie gminy przekazanych do termicznego przekształcania	69 447,64 Mg
stosunek masy odpadów komunalnych przekazanych do termicznego przekształcania do masy odpadów komunalnych wytworzonych na terenie gminy	99,12%

6. Koszty miejskiego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi

Zgodnie z art. 6r ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, z pobranych opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi gmina pokrywa koszty funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, które obejmują koszty:

- odbierania, transportu, zbierania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych;
- tworzenia i utrzymania punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych;
- obsługi administracyjnej tego systemu;
- edukacji ekologicznej w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi.

Na podstawie ust. 2a i 2b powyższego artykułu, z pobranych opłat gmina może również pokryć koszty wyposażenia nieruchomości w pojemniki lub worki do zbierania odpadów komunalnych oraz koszty utrzymania pojemników w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym, jak również koszty usunięcia odpadów komunalnych z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania i magazynowania w rozumieniu ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.

- koszty poniesione w związku z odbieraniem, odzyskiem, recyklingiem i unieszkodliwianiem odpadów komunalnych w podziale na wpływy, wydatki i nadwyżki z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi

wpływy [zł]	koszty [zł]
99 130 863,68	101 339 708,66

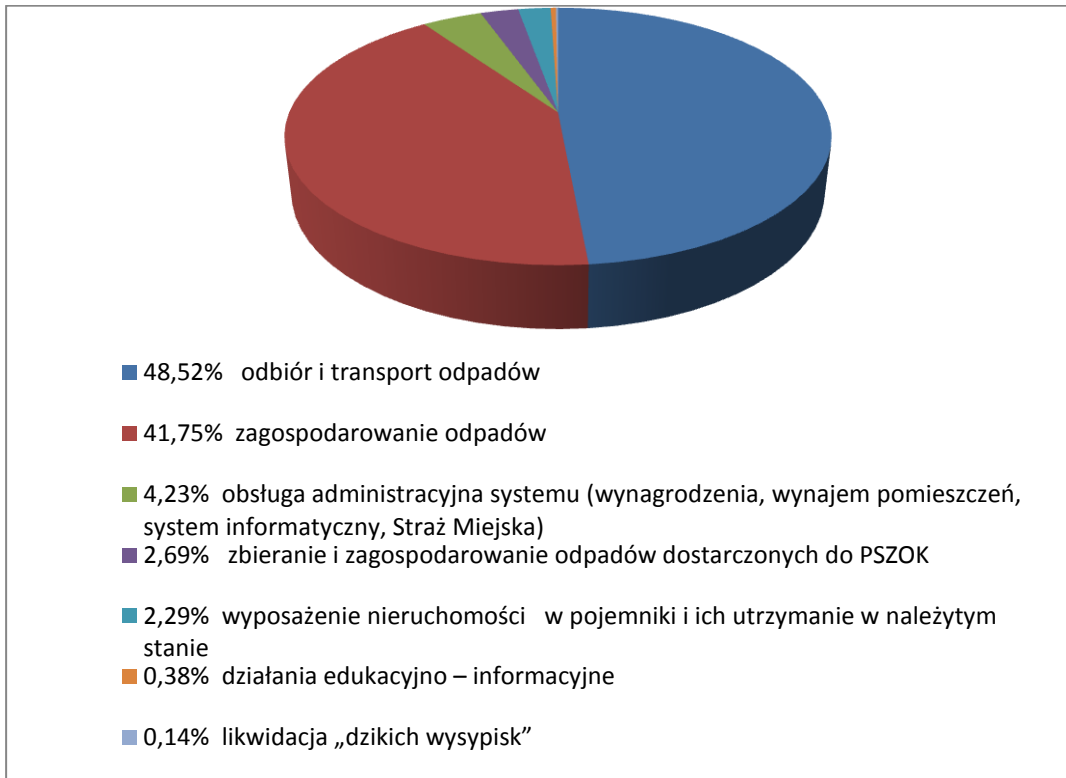
Źródło: opracowanie własne

Różnica pomiędzy kosztami ponoszonymi przez gminę na rzecz funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w 2021r. a wpływami (dochodami) pochodzącymi z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi ponoszonej przez uczestników systemu jest pokrywana z nadwyżki finansowej powstałej w 2020r. Jest to niezbędne ze względu na fakt, iż w wyniku zmiany ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach narzucającej górne stawki opłat z ww. tytułu, konieczne było dostosowanie uchwał rady miasta do zapisów ww. ustawy, a tym samym wpływy z nieruchomości niezamieszkałych uległy zmniejszeniu. System gospodarki odpadami komunalnymi zbilansował się dzięki ww. nadwyżce finansowej z 2020r. W 2021r. nie wypracowano nowej nadwyżki finansowej.

- Koszty systemu gospodarowania odpadami komunalnymi:

Cel poniesienia kosztów	2021	
	Wysokość kosztów [zł]	Struktura kosztów
odbiór i transport odpadów	49 165 621,24	48,52%
zagospodarowanie odpadów	42 304 427,53	41,75%
obsługa administracyjna systemu (wynagrodzenia, wynajem pomieszczeń, system informatyczny, Straż Miejska)	4 288 033,63	4,23%
zbieranie i zagospodarowanie odpadów dostarczonych do PSZOK	2 727 844,58	2,69%
wyposażenie nieruchomości w pojemniki i ich utrzymanie w należytym stanie	2 323 079,69	2,29%
działania edukacyjno – informacyjne	384 558,99	0,38%
likwidacja „dzikich wysypisk”	146 143,00	0,14%
Razem	101 339 708,66	100,00%

Źródło: opracowanie własne

Źródło: opracowanie własne

7. Potrzeby inwestycyjne związane z gospodarowaniem odpadami komunalnymi

7.1 Istniejące instalacje do zagospodarowania odpadów komunalnych

Od 1 stycznia 2016 r. strumień odpadów komunalnych z terenu Miasta Bydgoszczy kierowany jest do instalacji należących do Międzygminnego Kompleksu Unieszkodliwiania Odpadów ProNatura Sp. z o.o.

- 1) Instalacje zlokalizowane przy ul. Prądocińskiej 28 w Bydgoszczy:
 - a) instalacja do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów ulegających biodegradacji (**KOMPOSTOWNIA**),
 - b) instalacja do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów komunalnych (**STACJA SEGREGACJI ODPADÓW**),
 - c) instalacja komunalna do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno - biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów (**SKŁADOWISKO**);
 - d) Instalacja do termicznego przetwarzania odpadów zlokalizowana przy ul. Petersona 22 w Bydgoszczy, do której kierowane są zmieszane odpady komunalne (Zakład Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych – **ZTPOK**).
 - e) Odpady ulegające biodegradacji, w okresie odbierania odpadów tego rodzaju z terenu nieruchomości, kierowane były zarówno do **KOMPOSTOWNI** należącej do spółki ProNatura, jak również do należącej do Remondis Bydgoszcz Sp. z o.o., zlokalizowanej przy ul. Inwalidów 45 w Bydgoszczy.

7.2 Możliwości przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów ulegających biodegradacji oraz pozostałości z sortowania i pozostałości z mechaniczno – biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania

W związku z wejściem w życie z dniem 6 września 2019 r. ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r. poz. 1579) straciła moc uchwała Nr XXXII/546/17 Sejmiku Województwa Kujawsko – Pomorskiego z dnia 29 maja 2017 r. w sprawie wykonania „Planu gospodarki odpadami województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2016 – 2022 z perspektywą na lata 2023 – 2028”. Od 6 września 2019 r. zniesiono podział na regiony gospodarki odpadami komunalnymi, a ujęte w ww. uchwale instalacje do przetwarzania odpadów ulegających biodegradacji utraciły status regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw, dotychczasowe regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych, zapewniające:

- 1) mechaniczno-biologiczne przetwarzanie zmieszanych odpadów komunalnych i wydzielenie ze zmieszanych odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku lub
- 2) składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych - stały się instalacjami komunalnymi.

Na terenie Bydgoszczy funkcjonują instalacje zapewniające przetworzenie zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów ulegających biodegradacji i pozostałości z mechaniczno –biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania.

Instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych		
Lokalizacja instalacji	Rodzaj instalacji	Zarządzający/Właściciel
Bydgoszcz CORIMP miasto Bydgoszcz ul. Wojska Polskiego 65, 85-871 Bydgoszcz	Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych i wydzielenia ze zmieszanych odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku (instalacja komunalna)	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych „CORIMP” Sp. z o.o. ul. Wojska Polskiego 65, 85-825 Bydgoszcz
	Instalacja do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów ulegających biodegradacji (kompostownia)	

BYDGOSZCZ PRONATURA miasto Bydgoszcz ul. Prądocińska 28, 85-893 Bydgoszcz	Instalacja do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów ulegających biodegradacji (kompostownia)	Międzygminny Kompleks Unieszkodliwiania Odpadów ProNatura Sp. z o.o. ul. Prądocińska 28, 85-893 Bydgoszcz
	Instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych (instalacja komunalna)	
BYDGOSZCZ REMONDIS miasto Bydgoszcz ul. Inwalidów 45, 85-749 Bydgoszcz	Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych i wydzielenia ze zmieszanych odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku (instalacja komunalna)	Remondis Bydgoszcz Sp. z o.o. ul. Inwalidów 45, 85-001 Bydgoszcz
	Instalacja do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów ulegających biodegradacji (kompostownia)	

7.3 Potrzeby inwestycyjne

Instalacje do przetwarzania odpadów

Wydajność instalacji do zagospodarowania zbieranych selektywnie odpadów komunalnych (tworzyw sztucznych, metali, papieru i szkła) jest niewystarczająca i wymaga zwiększenia mocy przerobowych. W odniesieniu do bioodpadów, ich nadwyżka w stosunku do ilości odpadów, jaka może być zagospodarowana w instalacji należącej do MKUO ProNatura, podobnie jak miało to miejsce w 2020 r., kierowana będzie do jednej z wyłonionej w drodze przetargu instalacji do przetwarzania bioodpadów.

Stacja Segregacji Odpadów

Z uwagi na rosnące wymagania w zakresie osiąganego przez gminy poziomu recyklingu oraz przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych, realizowana jest rozbudowa Stacji Segregacji Odpadów należącej do Międzygminnego Kompleksu Unieszkodliwiania Odpadów ProNatura Sp. z o.o., w celu zwiększenia jej mocy przerobowej do 60 000 Mg/rok.

W 2022r. przystąpiono do realizacji budowy nowej hali sortowni, a na 2023r. planowany jest rozruch mechaniczny i technologiczny rozbudowanej instalacji.

Projekt zakłada budowę:

- a) hali sortowni odpadów selektywnie zebranych,
- b) boksów magazynowych,
- c) placów manewrowych i technologicznych, dróg pożarowych i dojazdowych instalacji wodociągowej, elektroenergetycznej, teletechnicznej, modernizacją stacji transformatorowej
- d) kanalizacji ścieków deszczowych i technologicznych

Zmodernizowana linia sortownicza składać się będzie m.in. z zespolonej kabiny doczyszczania poszczególnych frakcji wydzielonych odpadów, 17 separatorów optopneumatycznych, 2 separatorów metali nieżelaznych, 2 separatorów metali żelaznych, 2 separatorów balistycznych, sita kaskadowego 160 mm, sita kaskadowego 40/80 mm czy sita bębnowego o średnicy oczek 160-340 mm.

W wyniku realizacji rozbudowy instalacji Stacja Segregacji Odpadów będzie w stanie wydzielić do 16 frakcji materiałowych. Rozbudowa instalacji możliwa jest dzięki pozyskaniu dofinansowania ze środków UE i NFOŚiGW.

Budowa biogazowni

Rozszerzenie zakresu selektywnej zbiórki odpadów o odpady ulegające biodegradacji, w tym odpady kuchenne, stwarza konieczność zapewnienia instalacji do przetwarzania nowej frakcji odpadów. W związku z powyższym odpowiedzialna za zagospodarowanie odpadów komunalnych z terenu Bydgoszczy spółka MKUO ProNatura podjęła przygotowania do wybudowania biogazowni o wydajności do 60 000 Mg/rok. Biogazownia ma zapewnić zagospodarowanie bioodpadów powstających w Bydgoszczy jak i w gminach sąsiednich zrzeszonych w ramach Metropolii Bydgoszcz. Efektem produkcji biogazu byłaby nie tylko energia elektryczna i ciepła, ale również biopaliwo, które w przyszłości mogłoby posłużyć do zasilania pojazdów wykonujących zadania publiczne.

Zakres rzeczowy projektu:

- a) wykonanie kompletnej dokumentacji projektowej i uzyskanie wszelkich wymaganych decyzji
- b) wykonanie hali przygotowania wsadu (w tym retencjonowania i podawania)
- c) wykonanie zespołu fermenterów o łącznej wydajności do 60 000 Mg/rok w technologii ciągłej, suchej, poziomej z mieszałkami
- d) budowa hali korytarza technologicznego
- e) budowa modułu oczyszczania powietrza
- f) budowa modułu zagospodarowania biogazu
- g) wykonanie hali (modułu) odbioru/odwadniania pofermentatu
- h) wykonanie kompostowni tunelowej
- i) budowa placów i dróg technologicznych
- j) wykonanie dwóch zbiorników odciekowych (nawóz płynny) o łącznej poj. min. 13 000 m³
- k) infrastruktura towarzysząca (uzbrojenie zewnętrzne terenu, zbiorniki, taśmociągi podajniki spiralne etc.)
- l) dostawa maszyn i urządzeń

Składowisko

Ze względu na zapełnienie się składowiska odpadów niezbędne jest podjęcie działań w zakresie podniesienia rzędnych kwater balastu oraz wybudowanie dwóch nowych kwater. Zapewni to możliwość składowania odpadów podprocesowych oraz budowlano-remontowych. Inwestycje planowane na lata 2022-2024, wpisane do planu inwestycyjnego Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami.

8. Działania edukacyjne w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi w roku 2021:

1) Akcja ekologiczna „Międzynarodowy Dzień Ziemi”

W 2021 r. Międzynarodowy Dzień Ziemi odbył się pod hasłem „Przywróćmy naszą Ziemię”. Ze względu na pandemię, nauka odbywała się częściowo zdalnie. Mimo to zachęcaliśmy szkoły i przedszkola do zorganizowania Międzynarodowego Dnia Ziemi i przesłania sprawozdania z akcji. Placówki miały dowolność organizacji tego wydarzenia. W kwietniu przeprowadzono zajęcia poświęcone zagadnieniom szeroko rozumianej ochrony środowiska, segregacji odpadów, dbania o przyrodę oraz zasoby naturalne, życia w duchu less waste. Wydawaliśmy worki i rękawice na akcje sprzątania. Do dbania o najbliższą okolicę zaangażowały się szkoły, rodzice i mieszkańcy miasta. Łącznie 4 tys. dzieci i dorosłych.

Najbardziej aktywne placówki otrzymały nagrody finansowe na koniec roku szkolnego.

2) Sprzątanie Świata 2021

Akcja odbyła się pod hasłem „Myślę, więc nie śmieczę” tradycyjnie w trzeci weekend września. Do sprzątania z zachowaniem obowiązujących obostrzeń związanych z pandemią przystąpiło 11 tys. osób (dzieci, młodzieży i dorosłych), wydano setki worków i rękawic. Miasto zapewniło również promocję medialną wydarzenia. W placówkach oświatowych przy okazji akcji zostały przeprowadzone liczne konkursy, wydarzenia, happeningi i pogadanki na temat segregacji i recyklingu odpadów. Ponadto dzieci i młodzież wykonały prace plastyczne, rękodzieła z odpadów, ulotki, plakaty. Wszystkie placówki biorące udział w akcji były oceniane zgodnie z zasadami

ustalonymi w regulaminie, a najlepsze z nich otrzymają nagrody na koniec roku szkolnego w czerwcu 2022 r.

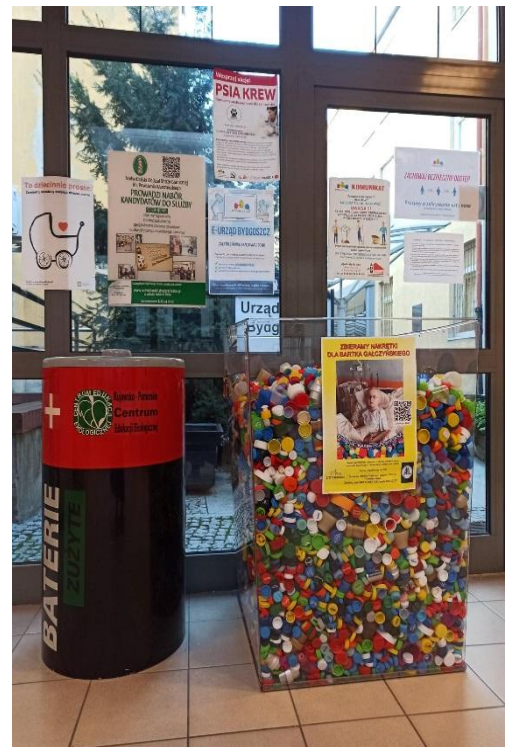

3) Konkurs zbiórki baterii

Zbiórka baterii organizowana była we współpracy ze spółką Remondis Bydgoszcz, która odbierała zebrane baterie i przekazała do unieszkodliwienia. W zbiórkę baterii w roku 2020/2021 zaangażowało się 90 placówek, które łącznie zebrały 8 ton baterii. Oceniając placówki, brano pod uwagę ilość odebranych baterii podzieloną przez liczbę dzieci w placówce.

4) Konkurs zbiórki nakrętek

Konkurs organizowany był przez Miasto Bydgoszcz przy współpracy z Międzygminnym Kompleksem Unieszkodliwiania Odpadów ProNatura Sp. z o.o. z Bydgoszczy. Nakrętki zbierane były do worków, które zapewnił i odebrał organizator. Dzięki zaangażowaniu dzieci i młodzieży z 70 placówek zebraliśmy 16 ton nakrętek. Zwycięskie placówki otrzymały nagrody w postaci „czeków” do realizacji. Dochód ze sprzedaży nakrętek był przekazywany na cel charytatywny.

5) Konkurs na Ekomural poświęcony edukacji ekologicznej

Na ścianie szczytowej jednego z wieżowców w Bydgoszczy w październiku 2021 pojawił się pierwszy w ekomural. Namalowany został farbą antysmogową, która redukuje ilość trujących substancji w powietrzu. Maral jest efektem konkursu ogłoszonego przez Miasto Bydgoszcz, który miał charakter otwarty i międzynarodowy. Głównym celem konkursu było wyłonienie projektu, którego tematem jest edukacja ekologiczna.

6) Gala na podsumowanie projektów edukacyjnych i akcji organizowanych w szkołach i przedszkolach

23 czerwca nagrodzono szkoły i przedszkola, które w roku szkolnym 2020-2021 aktywnie brały udział w ekologicznych akcjach. W uroczystości udział brała Dziecięca Orkiestra Recyklingowej BEATGOSZCZ. Jej uczestnicy grali na puszkach, beczkach i butelkach. Każda wyróżniona i nagrodzona szkoła otrzymała nagrodę pieniężną. Dodatkowo w tym roku Ikea Bydgoszcz przygotowała dla najbardziej aktywnych placówek stacje do segregacji odpadów. To pierwszy raz, kiedy dokonaliśmy podsumowania aktywności placówek oświatowych w ciągu ostatnich lat przyznając tytuł EkoPrzedszkole 2021 i EkoSzkoła 2021.

7) Bydgoska EkoAkademia

W szczególnym czasie, kiedy wielu uczniów uczyła się w domu przygotowano propozycję polegającą na połączeniu edukacji i rozrywki w myśl poszerzania wiedzy odpadowej. Miasto Bydgoszcz przygotowało filmy, interaktywne karty pracy i prezentacje dla uczniów i nauczycieli. W pakietach dla różnych grup wiekowych znajdują się karty pracy, quizy, filmy edukacyjne. Zadania, które można wykonywać wspólnie i indywidualnie.

Karty zostały dostosowane do wieku:

- przedszkolaki
- uczniowie klas I-III
- uczniowie klas IV-VI
- młodzież i dorośli

Wprowadzeniem do tematyki odpadowej są, w zależności od wieku, filmy lub prezentacje. Następnie każda z grup ma do wykonania kilka rodzajów zadań w tym interaktywne quizy, gry, zagadki oraz zadania, które nie wymagają użycia komputera. Zaplanowaliśmy również wyzwania manualne jak karmnik dla ptaków z plastikowej butelki czy woskowijka do żywności wykonana z wosku pszczelego. W 2021 roku do projektu zostało zgłoszonych 4 300 uczniów.

8) Plogging z Ikea

Miasto Bydgoszcz, Ikea Bydgoszcz i Fundacja Zielone zorganizowały pierwszy plogging w Bydgoszczy. Na radosne zakończenie lata 22 sierpnia zaproszono całe rodziny do wspólnego sprzątnięcia i zabawy w mini miasteczku. Wydarzenie zgromadziło kilkuset mieszkańców, zebrano 2,5 tony śmieci. Najmłodsi spędzali czas na edukacyjnych zabawach dedykowanych edukacji odpadowej.

9) Akcja Mikołajkowa

W grudniu przeprowadzono akcję edukacyjną w czasie Bydgoskiego Jarmarku Świątecznego polegającą na rozdawaniu mieszkańcom warzywnek – worków na warzywa uszytych z materiałów pochodzących z odzysku. Działanie miało na celu zachęcenie mieszkańców do wybierania ekologicznych opakowań i ograniczania użycia foliowych opakowań w życiu codziennym.

10) Akcja „Czysta Bydgoszcz. Podejmij wyzwanie”

Pomimo pandemii wiosną 2021 r. powrócono do podejmowania wyzwań w ramach akcji „Czysta Bydgoszcz Podejmij wyzwanie”. Mieszkańcy, przy wsparciu Miasta podjęli wyzwania sprzątając miejskie tereny. W roku 2021 udało się zorganizować **kilkanaście społecznych akcji**, w których łącznie wzięło udział **kilkuset uczestników**. Miasto jak zawsze przekazywało worki i rękawice do sprzątania oraz zapewniało odbiór i unieszkodliwienie odpadów po akcji. Dodatkowo uczestnicy akcji otrzymywali ekologiczne upominki. Pierwsze sprzątanie wspólnie z mieszkańcami zostało zainaugurowane 21 marca.

11) Ekokluby – młodzi sportowcy

W roku 2021 ruszyła także kolejna edycja akcji EKOKLUBY skierowana do klubów sportowych. W trzeciej edycji pomimo obostrzeń i pandemii udało się zorganizować **41 akcji**, w których wzięło udział ok **650 uczestników**. Wszystkie akcje odbywały się z zachowaniem aktualnie obowiązujących obostrzeń związanych z epidemią. Do sprzątania przystąpili kajakarze, piłkarze, pływacy, łyżwiarze, wioślarze i wielu innych młodych sportowców. Wszystkie kluby, które zorganizowały akcje otrzymały vouchery na zakup sprzętu sportowego, a sportowcy dodatkowo drobne ekologiczne upominki.

12) Ekologiczne ABC – praktyczny poradnik dla mieszkańców

Miasto Bydgoszcz przygotowało broszurę, która zawiera najważniejsze informacje dotyczące segregacji odpadów, działania miejskich PSZOK, deklaracji, rozsądnego gospodarowania wodą i energią, ochrony przyrody i powietrza. Kolportaż został przeprowadzony do lokali jednorodzinnych w Bydgoszczy. Przez cały rok materiał trafia do mieszkańców w centrach handlowych w trakcie spotkań, szkoleń i miejskich wydarzeń. Broszury są dostępne w centrach handlowych, punktach obsługi mieszkańców oraz rozdawane przez Eko Patrol Straży Miejskiej.

13) Kultura ProNatura – cykl letnich imprez plenerowych dedykowanych ekologii

Miasto Bydgoszcz aktywnie uczestniczyło w wakacyjnym eko-projekcie “Kultura Pro Natura”. Plenerowe wydarzenia były skupione wokół ekologii, recyklingu, szacunku dla przyrody i pokory wobec natury w ramach idei zrównoważonego rozwoju. Połączyliśmy świetną zabawę z edukacją ekologiczną dla najmłodszych.

14) Edukacja Ekologiczna w przestrzeni miejskiej:

Dzień Dziecka na Politechnice Bydgoskiej

Z okazji Dnia Dziecka wspólnie z jedną z największych uczelni w mieście Miasto Bydgoszcz zorganizowało wydarzenie dla dzieci. Na stoiskach odbywały się gry, eksperymenty i warsztaty prezentujące m. in. drogę odpadów od recyklingu.

Kącik Małego Ekologa – Światowy Dzień Pszczół – CH Focus

Z okazji Światowego Dnia Pszczół wspólnie z Centrum Handlowym Focus 7 sierpnia 2021 roku zorganizowaliśmy wydarzenie w ramach, którego można było uczestniczyć w warsztatach pszczelarskich oraz w grach i zabawach dedykowanych edukacji odpadowej. Każdy uczestnik otrzymywał ekologiczny upominek dostosowany do wieku. W wydarzeniu udział wzięło kilkaset osób.

Inauguracja Roku Akademickiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku

W czasie inauguracji w październiku 2021 r. blisko 200 seniorów otrzymali pakiety zawierające informacje o zasadach prawidłowej segregacji oraz bawełniane torby na zakupy. Wykład dotyczący prawidłowej segregacji odpadów został również wpisany do harmonogramu spotkań UTW.

15) Ekoprojekty

W drugim kwartale 2021 roku Miasto Bydgoszcz ogłosiło ciągły nabór wniosków na projekty dotyczące edukacji odpadowej. Co miesiąc 3 najciekawsze projekty otrzymają nagrody w wysokości do 2000 zł. Nagroda może zostać wykorzystana po zrealizowaniu projektu przez wnioskodawcę, a także w ramach realizacji samego projektu np. na materiały i przedmioty niezbędne do jego organizacji. W Ekoprojektach mogą brać udział m.in.: stowarzyszenia i fundacje, placówki oświatowe (szkoły przedszkola), bydgoskie uczelnie wyższe, jednostki pomocnicze miasta Bydgoszczy – osiedla, organizacje pozarządowe działające w Polsce.

ZGŁOŚ SWÓJ EKOPROJEKT

Co miesiąc 3 najciekawsze
Ekoprojekty
mogą otrzymać do 2 tys. zł

szczegóły:
www.czystabydgoszcz.pl/ekoprojekt

